

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Homilia XI. Et veni ad transmigrationem ad avercum novarum frugum, ad eos qui habitabant juxta flumen Chobar: & sedi ubi illi sedebant; & mansi ibi septem diebus mœrens in medio eorum. Cum autem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

s. Reg. 21. c

Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? Quia A
 igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum
 in diebus ejus. In quibus Domini verbis pensandum
 est quomodo ei & in electis suis mætor amaritudinis
 placeat qui amittere timent Dominum, si sic ei &
 in reprobo pœnitentia placuit, qui timebat perdere
 præfens sæculum? Aut quo modo ei grata sit spon-
 tanea afflictio pro culpis in eis qui placent, si hæc
 ad tempus placuit & in illo qui displicebat? Sed
 sciendum, quia nullus hæc pro amore omnipoten-
 tis Domini ex toto corde agere prævalet, nisi is cu-
 jus animum Spiritus sanctus assumpserit. Nam
 quando homo ex sua virtute sufficiat terrena despi-
 cere, cælestia amare, pacem cum Deo querere, se-
 cum rixam subire, in cogitatione semetipsum re-
 prehendere, & gemitibus punire? Nullus hæc ag-
 ere, nisi quem divina gratia roboraverit, valet. B
 Unde & subditur: [Manus enim Domini erat me-
 cum, confortans me.] Ad bona quippe assurgere per-
 fectè non possumus, nisi nos spiritus & prævenien-
 do elevet, & subsequendo confortet. Sed quæren-
 dum est, cum superius de volumine quod acceperat,
 scriptum sit: [Et factum est in ore meo sicut mel dul-
 ce:] qua ratione postmodum dicitur: [Abij ama-
 rus in indignatione spiritus mei?] Mirum quippe
 valde est si dulcedo simul & amaritudo conveniant.
 Sed juxta superiorem sensum sciendum est, quia
 cui sermo Dei in ore cordis dulcis esse cœperit, hu-
 jus proculdubio contra semetipsum animum amarescit.
 Quò enim in illo subtiliter discit qualiter repre-
 hendere se debeat, eò se durius per amaritudinem
 pœnitentiæ castigat: qui tantò sibi magis displicet,
 quantò in sacro volumine amplius de omnipotente
 Deo videt quod amet. Sed quia ad ista proficere sua
 virtute non valet homo, rectè nunc dicitur: [Ma-
 nus Domini erat mecum, confortans me.] Manus en-
 nim Domini in sacro eloquio aliquando etiam uni-
 genitus Filius appellatur: quia omnia per ipsum fa-
 cta sunt. Et de cujus ascensione per Moysen Pater
 C
 Deut. 32. f. omnipotens loquitur, dicens: Tollam in calum ma-
 num meam. Hæc manus quæ electorum suorum cor-
 da confortat, discipulis dicebat: Sine me nihil pote-
 stis facere. In omni ergo quod cogitamus, in omni
 quod agimus, semper orandum est, ut & ipso aspi-
 rante cogitemus, & ipso adjuvante faciamus: Qui
 vivit & regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti
 Deus in sæcula sæculorum. Amen.

Sap. hom. 1.
 Et 9. Et in
 1. Reg. 6. 6
 S. Ambr. in
 Pf. 118.
 Ioan. 1.

Deut. 32. f.
 Ioan. 15. c

HOMILIA XI.

Ezec. III.
 V. 11.

Et veni ad transmigrationem ad acervum
 novarum frugum, ad eos qui habitabant
 juxta flumen Chobar: & sedi ubi illi se-
 debant: & mansi ibi septem diebus mæ-
 rens in medio eorum. Cum autem per-
 transissent septem dies factum est verbum
 Domini ad me, dicens: Fili hominis, spe-
 culatorem dedi te domui Israel: & audies
 de ore meo verbum, & annuntiabis eis ex
 me. Si dicente me ad impium, Morte mo-
 rieris; non annuntiaveris ei, neque lo-
 cutus fueris, ut avertatur à via sua im-
 pia, & vivat: ipse impius in iniquitate
 sua morietur, sanguinem autem ejus de
 manu tua requiram. Si autem tu annun-
 ciaveris impio, & ille non fuerit conver-
 sus ab impietate sua, & à via sua im-
 pia: ipse quidem in impietate sua morietur, tu
 autem animam tuam liberasti. Sed & si
 conversus justus à justitia sua fecerit ini-
 quitatem, ponam offendiculum coram eo.

Ipse morietur, quia non annuntiasti ei: in
 peccato suo morietur, & non erunt in me-
 moria justitie ejus quas fecit: sanguinem
 vero ejus de manu tua requiram. Si au-
 tem tu annuntiaveris justo ut non peccet
 justus, & ille non peccaverit: vivens vi-
 vet, quia annuntiasti ei: tu autem ani-
 mam tuam liberasti.

Inter cetera prophetie miracula hoc quoque mi-
 randum habent libri Prophetarum, quòd sicut in
 eis verbis res, ita nonnunquam verba rebus expo-
 nuntur, ut eorum non solum dicta, sed etiam res
 geste prophetie sint. Unde nunc dicitur: [Veni ad
 transmigrationem ad acervum novarum frugum, ad
 eos qui habitabant juxta flumen Chobar.] Cum causa
 exigeret, ut indicare debuisset quia ad transmigra-
 tionem venerit; quæ dicendi necessitas fuit, ut per
 fruges locum quoque exprimeret, dicens: [Ad ac-
 ervum novarum frugum:] nisi quòd sæpe per res &
 loca cause signantur: Multi quippe Ezechiele pro-
 phetante jam captivitatis anni defluxerant, atque
 ex his qui in captivitatem ducti fuerant, plures jam
 in morte carnis obierant; ad quorum filios loqui
 Propheta veniebat. Unde & ei superius dicitur: [Fili
 hominis, mitto ego te ad filios Israel, ad gentes apo-
 straticas, quæ recesserunt à me. Patres eorum præva-
 ricati sunt pactum meum usque ad diem hanc, & filij
 dura cervice & indomabili corde sunt, ad quos ego
 mitto te.] Ex quibus quia multi fuerant credituri,
 atque per obedientiam ad fertilitatem boni operis
 perventuri, acervi frugum vocantur. Quia enim
 bonæ animæ fruges appellantur Dei, Propheta al-
 lius testatur, dicens: * Sancti Israel Domino, pri-
 mitia frugum ejus. Fruges etenim Domini etiam
 conversæ ad fidem Gentes postmodum factæ sunt. Aus
 Sed quia prius Israël Domino credidit, rectè hunc
 Propheta frugum ejus primitias appellavit. Quia er-
 go Propheta missus non priori populo, sed filiis e-
 jusdem populi verba intulit, ad acervum frugum
 novarum venit. Quid verò per Chobar fluvium de-
 signetur, supra jam diximus: quæ nequaquam mo-
 dò repetimus, ne repetendo fastidium generemus.
 Sequitur: [Et sedi ubi illi sedebant, & mansi ibi
 septem diebus mærens in medio eorum.] Notandum,
 D
 captivo populo Propheta sanctus quanta compas-
 sione se copulat, eorumque se mætoribus conseden-
 do & mærendo conjungit: quia radix verbi, virtus
 est operis. Et ille sermo ab audiente libenter accipi-
 tur, qui à predicante cum compassione animi pro-
 fertur. Sic ferum quum ferro jungitur, liquatur
 prius, ut postmodum vicissim à semetipso teneatur.
 Si enim prius minimè mollescit, postmodum tenere
 se fortiter non sufficit. Sic Propheta captivo populo
 confedit, & mærens in medio eorum extitit: ut dum
 per charitatis gratiam descendendo fe ei molli-
 orem redderet, eum statim per verbi fortitudinem
 teneret. Sin verò Israëliticus populus, qui domus
 exasperans vocatur, quia culpas nec inter flagella
 cognovit, nullo mæiore animum depressit; Pro-
 pheta inter gaudentes mærens sedere studuit, ut ta-
 cendo ostenderet, quod loquendo venerat docere.
 Et priusquam verba faceret, in hoc quòd mærens
 tacuit, formam verborum sumpsit. Sequitur: [Cum
 autem pertransissent septem dies, factum est verbum
 Domini ad me, dicens.] In eo quòd septem diebus
 mærens sedit, & post diem septimum verba Domi-
 nicæ jussionis accepit, ut loqui debuisset; apertè indi-
 cat quia eisdem diebus mærens tacuerat. Missus au-
 tem ad prædicandum fuerat, & tamen septem diebus
 sedens tacebat. Quid est hoc quòd nobis Propheta
 sanctus in hoc suo silentio innuit, nisi quia ille loqui
 veraciter novit, qui prius bene tacere didicerit: Qua-
 si enim quoddam nutrimentum verbi, est censura

Her. 2. a
 al. San-

Eccle 3. a

silentij. Et rectè per excrescentem quoque gratiam sermonem accipit, qui ordinatè antè per humilitatem tacet. Hinc enim per Salomonem dicitur: *Tempus tacendi, & tempus loquendi*. Non enim ait, Tempus loquendi, & tempus tacendi: sed priùs tacendi præmittit tempus, & postmodum subdit loquendi: quia non loquendo tacere, sed tacendo debemus loqui discere. Si ergo Propheta sanctus qui missus ad loquendum fuerat, diu priùs tacuit, ut postmodum rectè loqueretur: pensandum nobis est quanta ei culpa sit non tacere, quem nulla cogit necessitas loqui. Sequitur: [*Fili hominis, speculatorem dedi te domui Israhel.*] Notandum quòd eum quem Dominus ad prædicandum mittit, speculatorem esse denunciat. Cui enim aliena cura committitur, speculator vocatur, ut in mentis altitudine sedeat, atque vocabulum nominis ex virtute actionis trahat. Non est enim speculator qui in imo est. Speculator quippe semper in altitudine stat: ut quidquid venturum est, longè prospiciat. Et quisquis populi speculator ponitur, in alto debet stare per vitam, ut possit prodesse per providentiam. Hinc Propheta alius speculatorem admonet, dicens: *Super montem excelsum ascende tu, qui evangelizas Sion*. Ut videlicet qui prædicationis locum suscipit, ad altitudinem bonæ ascendat actionis: ad excelsa transeat, & eorum qui sibi commissi sunt opera transeat: quatenus subjectorum vitam tantò subtilius videat, quantò & terrenis rebus quas despicit, animum non supponit. O quam dura mihi sunt ista quæ loquor: quia memetipsum loquendo ferio, cuius neque lingua, ut dignum est, prædicationem tenet, neque inquantum tenere sufficit, vita sequitur linguam. Qui otiosis verbis sæpe implicor, & ab exhortatione atque ædificatione proximorum torpens & negligens cesso. Qui in conspectu Dei factus sum mutus & verbosus: mutus in necessariis, verbosus in otiosis. Sed ecce sermo Dei de speculatoris vita compellit ut loquar. Tacere non possum, & tamen loquendo me ferire pertimesco. Dicam, dicam, ut verbi Dei gladius etiam per memetipsum ad confingendum cor proximi transeat. Dicam, dicam, ut etiam contra me sermo Dei sonet per me. Ego reum me esse non abnego, torporem meum atque negligentiam video. Erit fortasse apud pium iudicem impetratio veniæ, ipsa cognitio culpa. Et quidem in monasterio positus, valebam & ab otiosis linguam restringere, & in intentione orationis pæne continuè mentem tenere. At postquam cordis humerum sarcinæ pastoralis supposui, colligere se ad semetipsum assidue non potest animus, quia ad multa partitur. Cogor namq; modò Ecclesiarum, modò monasteriorum causas discutere: sæpe singulorum vitas actusque pensare. Modò quædam civium negotia sustinere, modò de irruentibus Barbarorum gladiis gemere, & commissis gregi insidiantes lupos timere. Modò rerum disciplinæ regula tenetur: modò raptores quosdam æquanimitè perpeti, modò eis sub studio servatæ charitatis obviare. Cùm itaque ad tot & tanta cogitanda scissa ac dilaniata mens ducitur, quando ad semetipsam redeat, ut tota se in prædicatione colligat, & à proferendi verbi ministerio non recedat? Quia autem necessitate loci sæpe viris secularibus jungor, nonnunquam mihi linguæ disciplinam relaxo. Nam si in assiduo censura meæ rigore me teneo, scio quia ab infirmioribus fugior, eosque ad hoc quod appeto, nunquam traho. Unde fit, ut eorum sæpe & otiosa patienter audiam. Sed quia ipse quoque infirmus sum, in otiosis sermonibus paulisper tractus, libenter jam ea loqui incipio, quæ audire cæperam invitus: & ubi tædebat cadere, libet jacere. Quis ergo ego vel qualis speculator sum, qui non in monte operis sto, sed adhuc in valle infirmitatis jacco? Potens verò est

Isai. 40. b

A humani generis creator & redemptor, indigno mihi & vitæ altitudinem, & linguæ efficaciam donare, pro cuius amore in ejus eloquio nec mihi parco. Esse ergo speculatoris vita & alta debet semper, & circumspècta. Ne enim terrenarum rerum amori succumbat, alta sit: ne occultis hostis jaculis feriat, ex omni latere circumspècta. Neque hoc speculatori sufficit, ut altè vivat, nisi & loquendo assidue ad alta auditores suos pertrahat, eorumque mentes ad amorem celestis patriæ loquendo succendat. Sed tunc hæc rectè agit, cùm lingua ejus ex vita arserit. Nam lucerna quæ in semetipsa non ardet, eam rem cui supponitur, non accendit. Hinc enim de Joanne Veritas dicit: *Ille erat lucerna ardens & lucens*. Ardens videlicet per celeste desiderium, lucens per verbum. Ut ergo servetur veritas prædicandi, teneatur necesse est altitudo vivendi. Unde rectè quoque sanctæ Ecclesiæ sponsi voce in Cantico canticorum dicitur: *Nasus tuus sicut turris Libani*. Quæ ergo laus est, fratres mei, ut sponsæ nasus turri comparetur? Sed quia per nasum semper odores factoresque discernimus: quid per nasum, nisi speculatorum discretio designatur? Qui nimirum nasus & sicut turris esse, & Libani dicitur: quia videlicet præpositorum discretio & munita semper debet esse ex circumspèctione, & in altitudine vitæ consistere, id est, in valle infirmi operis non jacere. Sicut enim turris in monte ideitico ad speculandum ponitur, ut hostes qui veniunt, longius videantur: sic prædicatoris vita semper in alto debet fixa permanere, ut more narium discernat factores vitiorum, odoresque virtutum. Incurfus malignorum spirituum longè prospiciat, & commissa sibi animas per suam providentiam cautus reddat. Sequitur: [*Et audies ex ore meo verbum, & annuncabis eis ex me.*] Ecce iterum monetur Propheta, ne præsumat loqui quod non audierit: sed priùs aurem cordis aperiat voci creatoris, & postmodum os sui corporis aperiat auribus plebis. Unde Propheta alius dicit: *Inclinabo ad similitudinem aurem meam, aperiam in psalterio propositionem meam*. Qui enim rectè prædicat, priùs, sicut dictum est, aurem cordis locutioni intimæ inclinat, ut postmodum os corporis in propositione admonitionis aperiat. Sequitur: [*Si dicente me ad impium, Morte morieris, non annunciaris, neque locum fueris, ut avertatur à via sua impia, & vivat: ipse impius in iniquitate sua morietur, san guinem autem ejus de manu tua requiram.*] In quibus verbis quid nobis notandum est, quid sollicitè cogitandum, nisi quia nec subjectus ex culpa præpositi moritur, nec præpositus sine culpa est, quando verba vitæ non audiens, ex sua culpa moritur subjectus? Impio etenim mors debetur: sed ei à speculatore via vitæ nuncianda est, & ejus impietas increpanda. Si verò speculator taceat, ipse impius in iniquitate sua morietur: quia impietatis ejus meritum fuit, ut dignus non esset ad quem speculatoris sermo fieret. Sed sanguinem ejus Dominus de manu speculatoris requirit; quia ipse hunc occidit, qui eum tacendo morti prodidit. In quibus utrisque pensandum est, quantum sibi connexa sunt peccata subditorum atque præpositorum: quia ubi subjectus ex sua culpa moritur, ibi is qui præest, quoniam tacuit, reus mortis tenetur. Pensate ergo, fratres charissimi, pensate, quia & quòd nos digni pastores non sumus, & jam ex vestra culpa est, quibus tales prælati sumus. Et si quando vos ad iniquitatem defluitis, etiam ex nostro hoc reatu est, quos quòd obfistentes atque reclamantes in pravis desiderijs non habetis. Vobis ergo & nobis parcitis, si à pravo opere cessatis. Vobis & nobis parcimus, quando hoc quod displicet, non tacemus. O quam liber à commissorum sibi sanguine fuerat prædicator egregius, qui dicebat: *Mundus sum à sanguine omnium: non enim subterfugi, quo minus annuncietem omne*

Ioan 5 f

Cant. 7. b

Psal. 47. a

Lib. 25 Mo
ral. c. 14. G
Epist. 29
lib. 3.

* quos

Ad. 10. c

HHhh iij

consilium Dei vobis. Si enim non annunciasset, mundus à sanguine non esset. Sed quibus omne consilium Dei annunciare studuit, ab eorum sanguine mundus fuit. In qua voce nos convenimur, nos confringimur, nos rei esse ostendimur, qui sacerdotes vocamur, qui super ea mala quæ propria habemus, alienas quoque mortes addimus: quia tot occidimus, quot ad mortem ire quotidie tepidi & tacentes videmus. Cùm verò dicitur: [*Sanguinem autem ejus de manu tua requiram,*] si hoc in loco sanguinis nomine mors corporis designatur, valde nobis de nostro silentio augetur metus: quia si in subiectis suis is qui prælatus ad speculandum est, etiam de morte corporis quandoque morituri tam graviter reus tenetur; quo reatu de morte animæ subiectorum confringitur, quæ potuisset semper vivere, si verba correptionis audisset? Sed melius possunt sanguinis nomine peccata signari. Unde quidam cùm peccata carnis desisteret, dixit: *Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis mee.* Sanguis ergo morientis de manu speculatoris requiritur; quia peccatum subditi culpæ præpositi, si tacuerit, reputatur. Est ergo quod faciat, ut etiam moriente subdito se liberum reddat. Surgat, invigilet, malis actibus contradicat, sicut scriptum est: *Discurre, festina, suscita amicum tuum, ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitenti palpebre tue.* Unde hîc quoque additur: [*Si autem tu annuncias veris impio, & ille non fuerit conversus ab impietate sua, & à via sua impia: ipse quidem in impietate sua morietur, tu autem animam tuam liberaisti.*] Tunc enim subiectus moritur sine te, quando in causâ mortis contradictorem pertulerit te. Nam morti, cui non contradicis, adjungis. Et notandum, quæ sunt quæ debeant à speculatore prædicari: nimirum fides & operatio. Nam ait: [*Si autem tu annuncias veris impio, & ille non fuerit conversus ab impietate sua, & à via sua impia.*] Impietas quippe ad infidelitatem pertinet, via vero impia ad pravam actionem. Et omnis speculator hoc habere debet studij, ut prius ad pietatem fidei, postmodum ad piam viam, id est, ad bonam actionem trahat. Sed quia de exhortatione sermo se intulit, innotescere breviter debemus, in ore pastoris quantum esse debeat ordo atque consideratio locutionis. Pensare etenim doctor debet quid loquatur, cui loquatur, quando loquatur, qualiter loquatur, & quantum loquatur. Si enim unum horum defuerit, locutio apta non erit. Scriptum quippe est: *Si rectè offeras, rectè autem non dividas, peccasti.* Rectè autem offerimus quum bono studio bonum opus agimus: sed rectè non dividimus, si habere discretionem in bono opere postponamus. Considerare etenim debemus quid loquamur, ut juxta Pauli vocem, *sermo noster semper in gratia sale sit conditus.* Pensandum verò nobis est, cui loquamur: quia sæpe increpationis verbum quod hæc admittit persona, altera non admittit. Et sæpe ipsa eadem persona secundum factum sit altera. Unde Nathan propheta David post adulterium forti increpationis sententia percussit. Qui cùm de raptore ovis diceret: *Filius mortis est vir qui fecit hoc: ei protinus respondit, dicens: Tu es ille vir.* Cui tamen cùm de Salomonis regno loqueretur; quia culpa defuisset, ei se humiliter in adoratione prostravit. In una ergo eademque persona quia causa dispar extitit, etiam sermo propheticus dissimilis fuit. Pensandum quoque est, quando loqui debeamus: quia sæpe etiam differitur increpatio, postmodum benignè recipitur. Et nonnunquam languescit, si hoc quod antè proferri debuit, tempus amiserit. Nam & sapiens mulier Nabal ebrium videns, increpare de culpa tenaciæ noluit, quem digesto vino increpationis suæ verbis utiliter percussit. Et Propheta adulantium linguas non esse in subsequenti tempore differendas annunciat, qui ait: *Confundantur statim erubescentes, qui*

A dicunt mihi, euge euge. Adulatio etenim si vel ad tempus patienter suscipitur, augetur, & paulisper demulcet animum, ut à rigore suæ rectitudinis mollescat in delectatione sermonis. Sed ne crescere debeat, statim est & sine mora ferienda. Pensandum quoque nobis est, qualiter loquamur. Nam sæpe verba quæ hunc ad salutem revocant, alium vulnerant. Unde Paulus quoque Apostolus qui Titum admonet, dicens: *Argue cùm omni imperio; Timotheum exhortatur, dicens: Argue, obsecra* Tit. 2. c. 1. Tim. 4. 4 *inrepa cùm omni patientia & doctrina.* Quid est quòd uni imperium, & alij patientiam præcipit, nisi quòd unum lenioris, alterum verò ferventioris spiritus esse conspexit? Leni per auctoritatem imperij injungenda erat severitas verbi: is autem qui per spiritum fervebat, per patientiam temperandus fuerat: ne si plus iusto infervesceret, non ad salutem vulnerata reduceret, sed sana vulneraret. Curandum quoque quantum loquamur; ne si ei qui multa ferre non valet, verbum vel exhortationis vel increpationis longius trahimus, auditorem nostrum ad fastidium perducamus. Unde idem prædicator egregius Hebræis loquitur, dicens: *Obsecro vos fratres, ut sufferatis verbum solatij: etenim per paucos scripsi vobis.* Hebr. 3. 7 Hoc tamen infirmis præcipuè congruit, ut pauca quidem, & quæ prevalent capere, audiant, sed quæ eorum mentem in penitentia dolore compungant. Nam si eis uno in tempore exhortationis sermo fuerit multipliciter dictus; quia multa retinere non valent, simul amittunt omnia. Unde & medici corporum pannos, quos infirmantibus stomachis ponunt, apto quidem medicamine, sed subtiliter liniunt: ne si repleti multo medicamine fuerint, infirmitatem stomachi non roborantes adjuvent, sed opprimentes gravent. Sciendum tamen, quia & si quando modum suum sermo prolixior transeat, periculosum hoc auditoribus non est. Si autem qualiter quid dicatur, & quibus dicatur, non vigilanter conspiciatur, valde periculosum est. Verècundæ etenim mentes, si quas fortasse culpas admiserint, leniter arguendæ sunt: quia si asperius increpentur, franguntur potius quam erudiuntur. At contra mentes asperæ atque impudentes si increpatæ leniter fuerint, ad majores culpas ipsa lenitate provocantur. Quod bene in eodem egregio prædicatore discimus, qui cùm Corinthios cognosceret pro amore personarum in schismate divisos, eorum verècundia consulens, locutionem suam eis à gratiarum actione & laudibus cepit, dicens: *Gratias ago Deo meo semper pro vobis in gratia Dei, qua data est vobis in Christo Iesu: quia in omnibus divites facti estis in illo, in omni verbo & in omni scientia, sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis.* Qui adhuc adjungit & dicit: *Ita ut nihil desit vobis in una gratia: expectantibus revelationem Domini nostri Iesu Christi.* Quæso te Paule, si jam nihil desit, cur eis scribendo fatigaris? Cur in longinquo positus loqueris? Pensemus ergo, fratres charissimi, quantum laudat. Ecce eis gratiam Dei datam asserit: factos in omnibus divites dicit in omni verbo & in omni scientia: Christi testimonium, id est, quod de semetipso moriendo & resurgendo testatus est, in eorum vita confirmatum esse perhibet, & nihil eis desit in ulla gratia testatur. Quis rogo credat, quia paulò post eos corripit, quos ita laudat? Nam post cetera subjungit: *Obsecro autem vos fratres per nomen Domini nostri Iesu Christi, ut idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata.* Quid enim potuit tam perfectis tamquam laudabilibus schisma lubrepere? *Significatum enim est mihi de vobis, fratres mei, ab his qui sunt Chloes, quia contentiones inter vos sunt. Hoc autem dico, quòd unusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollolo, ego vero Cephe, ego autem Christi.* Ecce quos in omni verbo & in omni scientia laudaverat, quibus

psal. 50. c

Prov. 6. 4

Genes. 4.

Coloss. 4. 6

2. Reg. 12. b

1. Reg. 25. b

psal. 49. a

S. GREGORII
MAGNI
TOMUS

nihil deesse in ulla gratia dixerat, paulisper loquens, ad increpandum leniter veniens, divisos erga seipsum reprehendit: & quorum prius salutem narraverat, postmodum vulnera patefecit. Peritus enim medicus vulnus secundum videns, sed agrum timidum esse conspiciens, diu palpavit, & subito percussit. Prius * blanda manus laudes posuit, & postmodum ferrum increpationis fixit. Nisi enim veredundae mentes fuerint palpando reprehensa, ita ut ex aliis rebus audiant quod in consolationem sumant per increpationem protinus ad desperationem cadunt. Sed nunquid mentitus est Paulus, ut prius eis nil deesse in omni gratia diceret, quibus postmodum dicitur erant unitatem deesse? Absit hoc: quid de illo talia vel desipiens credat? Sed quia erant inter Corinthios quidam omni gratia repleti, & erant quidam in personarum favoribus excisi, cepit à laudibus perfectorum, ut modesta invectione ad reprehensionem pertingeret infirmorum. Et in hoc quoque ad medicinam cordis, à medicina corporis usum trahens. Nam cum ferendum vulnus medicus aspicit, prius ea membra quae circa vulnus sana sunt, palpat, ut post ad ea quae vulnera sunt, leniter palpando perveniat. Cum ergo Paulus perfectos in Corinthiis laudavit, sana membra juxta vulnus tetigit: cum vero infirmos de divisione reprehendit, vulnus in corpore percussit. Videamus tamen hunc ipsum, qui tanta modestia atque mansuetudine ad corripiendos Corinthios ducitur, qualiter contra Galatas, qui à fide discesserant, erigatur. Nulla enim modestiae patientia praemissa, nulla locutionis dulcedine prerogata, eos quos à fide discessisse cognovit, ab ipso epistole suae exordio invehendo redarguit. Nam praemissa salutatione, sic cepit: *Miror quod sic tam cito transferimini ab eo qui vos vocavit in gratia Christi.* Quibus etiam in aperta increpatione post cetera subjungit: *O insensati Galatae, quis vos fascinavit?* Mentis etenim dura nisi aperta essent increpatione percussa, nullo modo malum cognoscerent quod egissent. Nam saepe hi qui impudentes sunt, tantum se peccasse sentiunt, quantum de peccatis quae fecerint, increpantur: ut minores culpas suas astiment, quas minor invectione castigat: & quas vehementer oburgari viderint, majores esse deprehendant. Unde necesse est, ut semper sermo praedicatoris cum auditorum debeat qualitate formari, ne aut verecundis aspera, aut impudentibus lenia loquatur. Quid autem mirum si hoc verbi Dei erogator faciat, cum & agricola, qui semina in terram mitrit, prius terrae qualitate praevideat, quibus seminibus apta videatur, & postquam qualitatem terrae viderit, tunc semina aspergit? Sed quia de qualitate doctrinae locutionem longius traximus, oportet ut ad eum quem cepimus exponendi ordinem redeamus. [*Sed etsi conversus justus à justitia sua fecerit iniquitatem, ponam offendiculum coram eo: ipse morietur, quia non annuntiasti ei. In peccato suo morietur, & non erunt in memoria justitiae ejus quas fecit: sanguinem vero ejus de manu tua requiram.*] Quia justus qui in peccato cecidit, praedicator tacuit, ejus sanguinis reus tenetur. Et qui sollicitus esse non studuit in praedicatione, factus est particeps in damnatione. Sed cum dicitur: [*In peccato suo morietur, & non erunt in memoria justitiae ejus quas fecit:*] hoc nobis maxime considerandum est, quia cum mala committimus, sine causa ad memoriam bonae nostrae transacta revocamus: quoniam in perpetracione malorum, nulla debet esse fiducia bonorum praeteritorum. Sed quaeri potest, utrum justo postquam ceciderit praedicandum sit, an & priusquam cadat? Invigilare praedicator debet, ne ad casum veniat, proculdubio & priusquam cadat. Nam sequitur: [*Si autem tu annuntiaveris justo ut non peccet justus, & ille non peccaverit; vivens vivet, quia annun-*

ciasti ei: tu autem animam tuam liberaisti.] Si ergo praedicator ideo animam suam liberavit, quia justus, ne peccaret, denunciavit; cum justus ad peccatum, praedicator tacente, cecidit, praedicator quia tacuit, reus tenetur. Sed quis nostrum rogo ad haec sufficiat, ut non solum peccatores studiosè corripiat, sed etiam justis invigilet ne cadant? Nos enim infirmitatis nostrae consilij, cum justos viros conspiciamus, admonere eos non praesumimus ut justitiae viam teneant, quam quia tenent videmus: & tamen praedicatoris est debitum, etiam justos admonere. Unde praedicator egregius dicebat: *Sapientibus & insipientibus debitor sum.* In his vero omnibus, quae de justo ad iniquitatem converso dicta sunt, hoc est laboriosum ad loquendum; hoc valde pertimescendum, quod Dominus dicit: [*Ponam offendiculum coram eo.*] Ait enim: [*Si conversus justus à justitia sua fecerit iniquitatem, ponam offendiculum coram eo.*] Nos enim dicimus, quia si iniquitatem fecerit, offendit: & verum est omnino quod dicimus. Cur adhuc ei Deus omnipotens offendiculum ponit, quem jam impiè egisse, & cecidisse per iniquitatem quam perpetraverit, conspiciat? Sed districta sunt omnipotentis Dei judicia: & qui peccatorem diu expectat ut redeat, non redeunti atque contemnti ponit adhuc ubi gravius impingat. Peccatum quippe quod per penitentiam citius non deletur, aut peccatum est & causa peccati, aut peccatum & poena peccati, aut peccatum simul & causa & poena peccati. Omne enim quod prius committitur, peccatum est. Sed si citius penitendo non tergitur, justo judicio omnipotens Deus obligatam peccatis mentem etiam in culpam alteram permittit cadere; ut quae flendo & corrigendo noluit mundare quod fecerit, peccatum incipiat peccato cumulare. Peccatum ergo quod penitentiae lamento non diluitur, peccatum simul est & causa peccati: quia ex illo oritur ut adhuc peccatoris animus altius obligetur. Peccatum vero quod ex peccato sequitur, peccatum simul est & poena peccati: quia ex crescente caecitate, ex retributione prioris culpa generatur, ut quasi jam quaedam sint in peccatore supplicia, ipsa incrementa vitiorum. Fit vero nonnunquam, ut unum idemque peccatum & peccatum sit & poena peccati, simul & causa peccati. Ponamus enim ante oculos quempiam rem proximi concupisse, quam quia aperte non valuit, furto diripuit, sed in furti accusatione positus, se hanc diripuisse jurejurando denegavit. Huic ergo concupiscentia peccatum fuit & causa peccati: quia per eam pervenit ad rapinam. Ipsum vero furtum quo rem concupitam diripuit, & peccatum ei factum est & poena peccati; quia ex retributione jam non repressae concupiscentiae factum est, ut veniret ad futurum, & culpa cordis excreceret in opere & ultione caecitatis. Sed quia furtum perjurio tegere curavit, ex peccato rursum peccatum genuit. Furtum ergo quod ex concupiscentia processit, & perjurium protulit, peccatum & poena peccati factum est culpa praecedenti: peccatum & causa peccati culpa subsequenti: quia de illa natum hanc genuit. Quod bene Paulus de quibusdam Deum intelligentibus, sed non honorantibus insinuat, dicens: *Cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis.* Ecce est peccatum & causa peccati. Ex qua causa quid sequatur adjungit: *Et obscuratum est insipientes cor eorum. Dicentes enim ibi, se esse sapientes, stulti facti sunt; & mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, & serpentium.* Ecce est peccatum, & poena peccati. Sed peccatum solummodo & poena peccati esset, si non adhuc ex hoc peccato & aliud sequeretur. Nam post infidelitatem eorum subditur: *Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immu-*

* al. blada
manum
laudis.

Galat. 1. a

Galat. 3. a

* al. emende
dare.

De penit.
dist. 4. c.
Hoc nobis,
& lib. 4.
sent. dist. 3.

Rom. 1. e

Ibid.

Ibid.

ditiam, ut contumeliis afficiant corpora sua in semet-
 ipsis. Qui igitur cognoscentes Deum, non sicut
 Deum glorificaverunt, ex eo peccato & causa pec-
 cati ad hoc quoque perducti sunt, ut ad cultum ser-
 pentium & volucrum laborerent. Sed quia per hanc
 etiam cæcitatem usque ad immunditiam & carnis
 contumelias ceciderunt, ipsa infidelitatis eorum cæ-
 citas præcedenti intellectui & peccatum est, & pœna
 peccati: subsequenti verò immunditiæ peccatum fa-
 cta est, & causa peccati. Sed quia de his in libris
 Moralibus diu tractatum est, nobis nunc in eis diu-
 tius immorandum non est. Hoc autem nobis cum
 tremore considerandum est, quo modo justus &
 omnipotens Deus quum præcedentibus peccatis
 irascitur, permittit ut cæcata mens etiam in aliis la-
 batur. Unde Moyses ait: *Nondum completa sunt*
peccata Amorrhæorum. David quoque ait: *Appone*
iniquitatem super iniquitatem ipsorum, ut non intrent
in iustitiam tuam. Propheta etiam alius dicit: *Ma-*
ledictum, & mendacium, & homicidium, & furtum,
& adulterium inundaverunt, & sanguis sanguinem
tetigit. Sanguis enim sanguinem tangit, quando
 peccato peccatum additur, ut ante Dei oculos ad-
 junctis iniquitatibus anima cruentetur. Paulus
 Apostolus ait: *Ut impleant peccata sua semper.* Joani-
 ni quoque per Angelum dicitur: *Qui nocet, noceat*
adhuc: & qui in sordibus est, sordescat adhuc. Unde
 nunc etiam Dominus dicit: *[Si conversus justus à*
iustitia sua fecerit iniquitatem, ponam offendiculum
coram eo.] Ac si apertè dicat: *Quia videre pœni-*
tendo noluit ubi iam impegit: iusto eum iudicio dese-
rens, ponam ei ut & alibi impingat. Quòd tamen
 Domini ponere, est nequaquam ad peccandum phæ-
 mere, sed nolle à peccato liberare; sicut de Pha-
 raone dicitur: *Ego indurabo cor ejus.* Non enim
 cor peccantis Dominus obdurat, sed obdurare di-
 citur, cum ab obduratione non liberat. Misericors
 enim Deus tempus nobis ad pœnitentiam relaxat,
 sed cum ejus gratiæ patientiam nos ad augmentum
 vertimus culpæ, hoc ipsum tempus quod ad par-
 cendum piè disposuit, districtius ad feriendum ver-
 tit: ut cum reverti quis etiam spatio temporis ac-
 cepto noluerit, per hoc mala sua ad reatum augeat,
 per quod ea diluere potuit, si converti voluisset. Unde
 scriptum est: *Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœni-*
tentiam te adducit? Secundum duritiam autem
tuam & cor impenitens, thesaurizas tibi iram in die
iræ. & revelationis iusti iudicij Dei. De benignita-
 te ergo omnipotentis Dei iram sibi in die iræ repro-
 bus thesaurizat; quia dum ad pœnitendum tempus
 accipitur, & ad peccandum exhibitur, ipsum reme-
 dium gratiæ vertit in augmentum culpæ. Unde &
 omnipotens Deus, qui collata remedia conspiciat ad
 culpæ augmentum trahi, ipsam benignitatem quam
 contulit, in iudicij districtiorem vertit, ut inde post
 amplius feriat, unde modò amplius expectat. Et
 quia homo deserere malum non vult ut vivat, augeat
 unde moriatur. Sed sive justus in culpa, sive pecca-
 tor in morte corruat, speculatori timendum est ne
 hunc ex suo silentio reatus peccantium pariter in-
 volvat. Sed interim dum loquor, avertere à me-
 metipso oculos volo, & ecce iterum sermo divinus
 me impingit in memetipsum, ut meam negligen-
 tiam videam, & mihi dici hæc quæ audio, pertimes-
 cam. Sicut enim superius dixi, cujus cor in curis in-
 numeris exarsum, se ad se colligat. Quando etenim
 possum & ea quæ circa me sunt, sollicitè omnia cura-
 re, & memetipsum adunato sensu cōspicere: Quando
 possum pravorum nequitias insequendo corrigere,
 bonorum actus laudando & admonendo custodire,
 aliis terrorem, atque aliis dulcedinem demonstrare?
 Quando valeo & de his quæ sunt necessaria fratri-
 bus cogitare, & contra hostiles gladios de urbis
 vigiliis sollicitudinem gerere, ne incurfione subita
 cives pereant providere, & inter hæc omnia pro ani-

marum custodia plenè atque efficaciter verbum ex-
 hortationis impendere? Loqui etenim de Deo, quie-
 tæ valdè & liberæ mentis est. Tunc namque bene
 lingua dirigitur in sermone, cum secure sensus quie-
 verit in tranquillitate: quia nec concussa aqua ima-
 ginem respicientis reddidit, sed tunc in ea vultus in-
 tendentis aspicitur, cum non movetur. Quam ergo
 exhortationem vobis speculator vester, fratres char-
 rissimi, faciat, quem tot rerum confusio perturbat?
 Certè is de quo loquimur Propheta revelatione ult-
 tima templum videns, quæ in eodem templo conspe-
 xerit, inter cetera narrat, dicens: *Terra usque ad fe-*
nestras, & fenestra clausa. Paulus quoque Apostolus
 dicit: *Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos.*
 In hoc autem templo fenestræ sacerdotes & specula-
 tores sunt, qui in populo fidelium lumen sanctæ
 prædicationis fundunt. Sed cum terra usque ad fe-
 nestras est, fenestræ clausæ sunt: quia cum terrena
 cogitatio in sacerdotum cordibus exerceat, fenestræ
 lumen non fundunt, quia sacerdotes ab officio præ-
 dicationis obmutescunt. Est & aliud valde in ordi-
 ne sacerdotum grave: quia non sicut hi qui vitam
 quietam ac remotam ducunt, fixi valent in sua
 cogitatione permanere. Hi enim, sicut superius dix-
 imus, qui à loco regiminis longè sunt, possunt pec-
 catorum suorum * culpæ & fletibus lavare, & post
 fletus in eodem mentis mærore persistere, sicut de las.
 bona quoque muliere scriptum est, quæ ad taberna-
 culum oraverat, & ab intentione sua animum post
 compunctionis gratiam non mutabat, cum dicitur: *Vultusque*
ejus non sunt amplius in diversa mutati. In
 qua nobis considerandum est, quia si sic plangit mul-
 ier quæ quærebat filium, quo modo debet plange-
 re anima quæ quærit Deum? Sacerdos verò etiam
 post compunctionem ac lacrymas cogitur necessaria
 quoque filiorum suorum cognoscere, & ea quæ re-
 fugit animo, patienter audire, atque post suspiria
 caelestium, quorum libet carnalium hominum onera
 portare, & læpe cum supervenientibus cor in diver-
 sas qualitates transfundere. Nam aliquando de lu-
 cris spiritalibus gaudet, sed cum quilibet mærens
 supervenerit, nisi ejus mærorem in se susceperit, tri-
 bulationi illius compatiens non est. Et aliquando
 de damnis animarum luget, & repente superveniunt
 qui de quibusdam suis prosperitatibus lætantur:
 quorum si lætitiæ sacerdos non congaudet, minùs a-
 mare creditur filios in quorum gaudio non exultat;
 præcipuè cum Paulus dicat: *Gaudere cum gaudenti-*
bus, flere cum flentibus. Nihil ergo tam onerosum in
 ordine sacerdotum video, quam rigorem mentis cō-
 patiendi flectere, & cum personis supervenientibus
 animum mutare; & tamen hoc valde est necessa-
 rium. Nam quando ex predicatione ejus ad boni
 operis gratiam peccator reducit, si ipse prædica-
 tor videtur ingratus? Unde per hunc quoque eum-
 dem Prophetam in extrema parte dicitur: *Et cum*
sacerdotes intrinsecus ministrant, vestibus laneis non
utantur. De quibus subditur: *Cumque egredientur*
atrium exterius ad populum, exuunt se vestimenta
sua in quibus ministraverant, & reponent ea in ga-
zophylacio sanctuarij. Grossiora quippe vestimenta
 sunt lanea. Sed cum sacerdos ad sanctum ministe-
 rium accedit, id est, cum intus per compunctionem
 ingreditur, subtiliori intellectu necesse est quasi li-
 neo vestimento vestiatur. Sed cum ad populum fo-
 ras egreditur, oportet ut vestimenta in quibus intrin-
 secus ministraverat, reponat, atque populo aliis ves-
 tibus indutus appareat: quia si in compunctionis
 suæ rigore se teneat, si in eo quem orationis tempore
 habuit mærore perduret, exteriorum rerum ver-
 ba suscipere non admittit. Et quid grex de necessariis
 faciat, si audire atque pendere & hoc quod præ-
 sens tempus exigit, pastor recusat? Grossiora ergo
 vestimenta sacerdos exiens ante populum induat,
 ut mentis suæ habitum pro utilitate filiorum etiam
 ad

Lib. 25. Mo-
 ral. c. 9.

Gen. 15. 2
 Psal. 58. d
 Ose 5. a

1. Tim. 2.
 Apoc. 22. c

Exod. 7. a

Rom. 2. a

10. Diac. l. 4
 6. 67.

Supp. Hom.
 2. c. in lib.
 1. Reg. 11. c. 7
 21. Mor. c. 1.

* al. macæ.

1. Reg. 1. c

10. Dia. l. 4
 c. 67.

Rom. 12. d

Exod. 28. g

Exod. 44. e

Hieron. hoc
 eodem loco.

ad terrena toleranda componat. Pensate ergo, fratres charissimi, quantus speculatori labor sit & ad sublimia cor tendere, & hoc repente ad ima revocare: & in sublimitate cognitionis intimam extenuare animum, & propter exteriores causas proximorum, ut ita dicam, subito in cogitatione grossescere. Non ergo mihi modò necesse est Prophetæ verba exponere, sed meam coram vobis miseriam desistere. Unde peto, ut vestra me oratio talem faciat, qualis & mihi valeam & vobis prodesse. Potens est indigno mihi & infirmo ex vestra intercessione ista tribuere, qui ex sua pietate pro nobis dignatus est infirmari. Virtus enim Dei est atque sapientia, quæ nostram infirmitatem fumpfit, ut ex sua nos firmitate roboraret, Jesus Christus Dominus noster: qui vivit & regnat cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

1. Cor. 1. 6

HOMILIA XII.

Ezec. 11. vers. 22.

Et facta est super me manus Domini, & dixit ad me: Surgens egredere in campum, & ibi loquar tecum. Et surgens egressus sum in campum, & ecce ibi gloria Domini stabat, quasi gloria quam vidi juxta flumen Chobar: & cecidi in faciem meam. Et ingressus est in me spiritus, & statuit me super pedes meos, & locutus est mihi, & dixit ad me: Ingredere, & includere in medio domus tua. Et tu fili hominis, ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis, & non egredieris in medio eorum: & linguam tuam adhaerescere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir oburgans: quia domus exasperans est. Cum autem locutus fuero tibi, aperiam os tuum, & dices ad eos: Hac dicit Dominus Deus: Qui audit, audiat, & qui quiescit, quiescat: quia domus exasperans est. Et tu fili hominis, sume tibi laterem, & pones eum coram te, & describes in eo civitatem Hierusalem: & ordinabis adversus eam obsidionem, & edificabis munitiones, & comportabis aggerem, & dabis contra eam castra, & pones arietes in egro. Et tu sume tibi sartagine[m] ferream, & pones eam in murum ferreum inter te & civitatem: & obfirmabis faciem tuam ad eam, & erit in obsidionem, & circumdabis eam. Signum est domui Israël.

Cap. IV.

1. Tim. 10. d

Exod. 19. Mat. 5. a

Servata veritate historię, divina eloquia aliquando ex tempore, aliquando ex loco causas designant, quas aperto sermone non indicant. Ex tempore etenim, sicut predicante Judæis Domino per Evangelistam dicitur: *Hiems erat.* Inter illa enim mysteria quæ Veritas loquebatur, quid causæ fuit ut nomen hiemis adderetur, nisi ut per qualitatem temporis ostenderet frigus cordis? Quia & cum verba veritatis acciperent, frigida Judæorum corda remanebant. Aliquando verò ex loco, sicut carnali Israëlítico populo, descendente de monte Moysi, lex in campetribus data est; & sanctis Apostolis Dominus in monte sedens, summa & spiritualia præcepta locutus est: ut ex locis videlicet monstraretur, quia & illis tanquam carnalibus mandata minima dabantur in valle terrarum; & isti tanquam spirituales & sancti in monte mandata cælestia audirent: quatenus aperte monstraretur, quod ascendentes corde ad cælestia, infima mundi relinquerent, & in mentis cultu, Greg. Tom. I.

A mine starent. Unde nunc Ezechiel propheta jubente Deo quibus in locis hæc egerit describit, ut per locorum qualitates indicet, quid in posterum de prophetiæ mysteriis sequeretur. Ecce enim ait: [*Facta est super me manus Domini, & dixit ad me: Surgens egredere in campum, & ibi loquar tecum.*] Quid est hoc, quod prius Dominus in medio Israëlitarum locutus ad Prophetam suum fuerat, & tamen postmodum dicit: [*Egredere in campum, & ibi loquar tecum,*] nisi quod prophetiæ suæ gratiam & prius Judææ infundere, & hanc postmodum dignatus est in latitudine Gentium demonstrare? Neque enim immeritò per campum Gentilitas designatur, quæ longè lateque, id est, in universo mundo distenditur. Ubi & subditur: [*Et surgens egressus sum in campum, & ecce ibi gloria Domini stabat, quasi gloria quam vidi juxta flumen Chobar.*] In campo gloriam Domini Propheta vidit, quam juxta flumen Chobar in medio Israëlitarum viderat: quia ipsa ejus majestas Gentibus apparuit, quæ prius se electis in Judaico populo revelante spiritu declaravit. Sequitur: [*Et cecidi in faciem meam.*] Visà gloriâ Domini in faciem suam Propheta cadit, quia quamvis homo ad intelligenda sublimia cleveretur, ex contemplatione tamen majestatis Dei, infirmitatem suæ conditionis intelligit: & quasi statum non habet, qui se ante Dei oculos esse cinerem & pulverem videt. Sequitur: [*Et ingressus est in me spiritus, & statuit me super pedes meos.*] Cum nos humiliter Deo sternimus, cum esse nos pulverem cineremque cognoscimus, cum infirmitatem conditionis pensantes, statum rigiditatis & superbiæ non habemus, omnipotens Deus per statum nos spiritum levat, & super pedes nostros statuit: ut qui humiliter apud nos ex infirmitatis nostræ cogitatione jacuimus & jacemus, in bono post opere quasi super pedes ex rectitudine stemus. Quod cur in campo de Propheta agitur, nisi ut specialiter designetur, quia etiam electis gentium Spiritus sanctus dandus esset, qui eos quos assumeret, & prius à superbiæ suæ statu deiceret, & postmodum super pedes suos, id est, super bona opera solidaret? Sicut per Paulum dicitur: *Remissas manus & dissoluta genua erigite, & gressus rectos facite pedibus vestris.* Sequitur: [*Et locutus est mihi, & dixit ad me: Ingredere & includere in medio domus tua.*] Quid est, quod de medio Israëliti populi Propheta ad campum educitur, atque ad domum postea de campo revocatur, nisi quod prædicationis gratia à Judaico populo ablata, in latitudine Gentilitatis asperfa est? Sed tamen quia in fine mundi Judæi ad fidem redeunt, quasi ad domum Propheta reducit, ut in suo populo rursus prædicatio inhabet, quæ modò velut in campo ita diversis gentibus fulget. Scriptum quippe est: *Donec Roma plenitudo gentium subintraret, & sic omnis Israël servus servet.* Quia & per Prophetam alteram dicitur: *Si fuerit numerus filiorum Israël quasi arena maris, reliqua salva fient.* Exeat ergo Propheta de medio populi ad campum, de campo redeat ad domum, ut prædicatio quæ in Judæa facta est, egrediatur inter gentes, & repletis fide gentibus, recipiat Judæa spiritualis doctrinæ dona, quæ amisit. Includi autem Propheta in medio domus suæ præcipitur: quia Antichristi tempore ab eis gentibus quæ in infidelitate remanserint, plebs conversa Judæorum, duris persecutionibus angustabitur. Unde scriptum est: *Atrium autem quod est extra templum, ejice foras, & ne memineris illud, quoniam datum est gentibus, & civitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus.* [*Et tu fili hominis, ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis, & non egredieris in medio eorum: & linguam tuam adhaerescere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir oburgans: quia domus exasperans est.*] Quæ videlicet verba si per typicæ expositionis ordinem sequimur, Propheta

B

C

D

E

Hebr. 11. 2

Rom. 11. d

Osee 5. e

Apoc. 11. 2